

09. novembar 2023.

CARINSKA VREDNOST ROBE I TRANSFERNE CENE

Uvoznici se često žale da su platili carinu i PDV u većem iznosu od očekivanog jer u carinskom postupku nije prihvaćena cena robe koju su ugovorili sa prodavcem. Ovakve situacije povećavaju neizvesnost poslovanja dovodeći u pitanje čak i isplativost samog uvoznog posla, a kod uvoznika koji nedovoljno poznaju carinske propise i procedure izazivaju nezadovoljstvo i negativan odnos prema radu Uprave carina.

Nesporno je da je u carinskim postupcima uvoznog smera, a pre svega u postupku stavljanja robe u slobodan promet, neophodno ispravno utvrditi carinsku vrednost uvozne robe kako bi se na nju primenila odgovarajuća carinska stopa i u tačnom iznosu obračunale i naplatile carina, PDV i druge dažbine koje se naplaćuju pri uvozu. U suprotnom, određeni privredni subjekti će biti u poziciji da na domaće tržište plasiraju robu pod povoljnijim uslovima, ostvare dominantan položaj i naruše tržišnu ravnotežu.

Činjenica da se veliki deo ukupne spoljnotrgovinske robne razmene odvija između ekonomski neravnopravnih lica ili između međusobno povezanih lica (npr. između strane kompanije i njene ćerke kompanije, generalnog zastupnika, diler a i sl.), sve češće dovodi do toga da se ugovaraju cene koje su plod uslovljavanja (npr. vezane trgovine) ili ograničenja ili se ugovaraju transferne cene koje se ne mogu ostvariti u poslovnom odnosu nepovezanih lica u slobodnim tržišnim uslovima. U slučajevima kada carinski organ posumnja da je postojanje nekog od navedenih odnosa uticao na ugovorenu cenu, on će poštujući carinske propise pristupiti utvrđivanju carinske vrednosti robe, a ponekad i na štetu neukog uvoznika koji nije sposoban da predoči sve činjenice koje mu idu u prilog.

Stvarno plaćena cena robe ili cena koja treba da se plati za robu kada se ona prodaje za izvoz u Republiku Srbiju, utvrđena u carinskom postupku u skladu s carinskim propisima, naziva se carinskom vrednošću robe. Najčešće se kao carinska vrednost robe prihvata ona vrednost koju uvoznik navede u carinskoj deklaraciji ali u slučaju postojanja sumnje u deklarisanu carinsku vrednost, carinsku vrednost utvrđuje carinski organ u saradnji sa uvoznikom/deklarantom.

Carinski postupak se sastoji od niza radnji carinskog organa i odgovarajućih radnji uvoznika ili njegovog carinskog zastupnika, pa nepoznavanje pravila carinskog postupka može dovesti do propuštanja rokova u okviru kojih se mogu preduzeti potrebne radnje u cilju dokazivanja da ugovorena vrednost robe predstavlja njenu stvarnu vrednost.

Na uvozniku je teret dokazivanja da deklarisanu carinsku vrednost predstavlja stvarno plaćenu cenu ili cenu koja treba da se plati za robu kada se ona prodaje za izvoz u Republiku Srbiju. To je izuzetno opterećenje ukoliko je ugovorena cena značajno niža od one koja se u proseku postiže u toj vrsti transakcija ili pri dokazivanju da postojanje nekog od oblika povezanosti sa prodavcem ili vozarom nije uticalo na ugovorenu cenu robe ili cenu pružene usluge. Tada, samo dobro poznavanje carinskih propisa i procedura omogućava uvozniku da njegova sposobnost pronalaženja najpovoljnijeg stranog partnera i kupovine robe u najpovoljnijem trenutku ne bude obezvređena time što će carinski organ utvrditi veću carinsku vrednost od one koja je ugovorena i obračunati viši iznos uvoznih dažbina.

Carinski organ ima pravo da i nakon okončanja postupka carinjenja, čak i nekoliko godina nakon toga, izvrši naknadnu kontrolu tačnosti utvrđene carinske vrednosti uvezene robe. Ukoliko takva kontrola rezultira naknadnom naplatom manje naplaćenih dažbina, uvoznik dolazi u tešku situaciju jer je uvezenu robu već potrošio ili prodao, ne uračunavajući ovaj naknadno nastali trošak u cenu robe.

Stoga, poželjno je da uvoznici i njihovi carinski zastupnici dobro poznaju metode utvrđivanja carinske vrednosti robe (postoji šest metoda), pravila za utvrđivanje carinske vrednosti robe u posebnim slučajevima (kada je roba ustupljena bez plaćanja protivvrednosti, pri privremenom uvozu robe, pri zakupu ili lizingu, pri ugovaranju sukcesivnog uvoza robe, pri ugovaranju „paket aranžmana“, pri uvozu ambalaže, pri uvozu upotrebljavane/polovne robe, pri uvozu oštećene robe, itd.) kao i postupak u kojem se ista utvrđuje kako bi uspeali da u što većoj meri zaštite svoja prava i izbegnu propuste koji dovode loših finansijskih efekata ili nastanka prekršajne odgovornosti.

Autor: Borislav Injac